

Forvaltning av elvemusling på nasjonalt nivå

- Hvilke virkemidler har vi?

Handlingsplanen

- Handlingsplanens mål:
 - livskraftige populasjoner i hele Norge
 - alle naturlige populasjoner skal opprettholdes eller forbedres
- En av de første handlingsplanene for arter i Norge (2006)
- Under revisjon

Hovedgrupper av virkemidler

- Juridiske virkemiddel
- Økonomiske virkemiddel

Juridiske virkemiddel

- Forskrift mot fangst (FOR 1992-12-30 nr.1230)
- 1993 (1. januar)
- Forbud mot all fangst av elvemusling
- Evt. tillatelse gis av fylkesmannen
- Hjemlet i lov om laks og innlandsfisk

Foto: NTNU Vitenskapsmuseet

Juridiske virkemiddel forts.

- **Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag**

§ 1. Forbud mot iverksettelse av tiltak i vassdrag

Uten tillatelse fra fylkesmannen eller fylkeskommunen er det forbudt å sette i verk:

a) fysiske tiltak som medfører eller kan medføre fare for forringelse av produksjonsmulighetene for fisk eller andre ferskvannsorganismer

Juridiske virkemiddel forts.

▪ Naturmangfoldloven

§ 5 (forvaltningsmål for arter)

- Mål om at artene og deres genetiske mangfold skal *ivaretas på lang sikt* og at artene skal forekomme i *levedyktige bestander* i sine naturlige utbredelsesområder

§ 6 (generell aktsomhetsplikt)

- Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet

§ 23 (prioriterte arter)

- Kongen i statsråd kan ved forskrift utpeke nærmere angitte arter som prioritert

- Vern (biotopvernområder (§38))

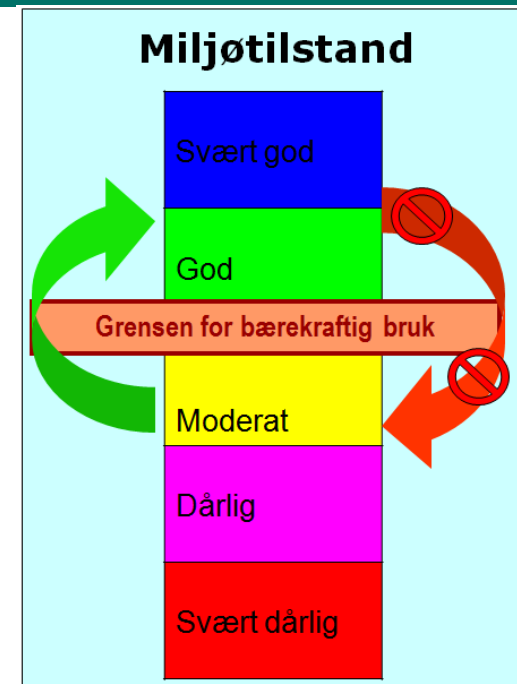
Ot.prp. nr. 52

(2008-2009)

Om lov om forvaltning av naturens mangfold
(naturmangfoldloven)

Juridiske virkemiddel forts.

- **Vannforskriften**
 - Implementerer EUs vanndirektiv i Norge
 - Skal sikre bærekraftig bruk av alt vann
 - Krav om minst god kjemisk og økologisk tilstand i alle vannforekomster
 - Elvemusling som terskelindikator (kvalitetselementet bunndyr)

Juridiske virkemiddel forts.

Tabell 5-11 Fastsettelse av økologisk tilstand for elver basert på terskelindikatorer.

Tilstandsklasse	Elvemusling, Edelkreps
referanseverdi	Ikke definert
svært god	Til stede
god	Til stede ¹
moderat	Til stede, men betydelig tilbakegang er påvist
dårlig	Mangler, men er tidligere påvist
svært dårlig	Ikke definert

¹Både unge og eldre individer av elvemusling må være til stede, hvis ikke settes tilstanden til moderat.

Kilde: Veileder 02:2013 Klassifisering av miljøtilstand i vann

Juridiske virkemiddel forts.

- **Plan- og bygningsloven**
 - Krav om konsekvensutredning ved planlegging av ny aktivitet
 - forskrift om konsekvensutredning etter sektorlovverk
 - forskrift om konsekvensutredning for planer etter pbl
 - Etablering av hensynssoner (§11-8) mm.

Juridiske virkemiddel forts.

- Standardvilkår i vassdragskonsesjoner

Naturforvaltningsvilkårene:

«Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet/Fylkesmannen å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak»

- mulighet for pålegge undersøkelser

Økonomiske virkemiddel

- Midler til drift av handlingsplaner
 - kartlegging, overvåkning, drift av planen mm.
 - reduksjon de senere årene
 - må sees i sammenheng med tilskuddsordningen

Økonomiske virkemiddel forts.

- Tilskuddsmidlene for trua arter (prioriterte arter)
 - øremerket tiltak
 - solid pott
 - viktig for tiltak for elvemusling
- Søknader 2015:
 - 35 søknader for elvemusling (brutto)
 - ca. 6 mill.

Foto: J. Koksvik

Andre viktige virkemidler

- Nasjonale databaser
- Nasjonale veiledere, retningslinjer og overordnet arbeid
 - NVE veiledere, feks KU (storkraft), BM-veileder (småkraft)
 - Revisjonsarbeidet
- Viktige dokumenter og rapporter
 - Elvemusling og konsekvenser av vassdragsregulering
- Andre økonomiske virkemidler (landbruk)

«Registrering av elvemusling» Foto: Gaute Kjærstad

www.miljodirektoratet.no